Jostein H. Sandsmark

Pappa og forfatter

Foto: Privat

Leger som gråter

Mens datteren vår lå og døde, fant jeg en slags trøst i tårene som legene og sykepleierne delte med oss.

Lørdag 11. januar 2014 skjedde det som ikke skulle skje: Under en tur med ponni og vogn ble vår Sara (13) og hennes venninne Tiril (11) påkjørt av en bil ved Bjørkelangen. Dagen etter døde de begge på Oslo universitetssykehus, Ullevål, uten å ha våknet etter påkjørselen.

«Skadene er livstruende», var den første beskjednen vi fikk på Ullevål, etter noe som opplevdes som altfor lang tid. Men jeg forsto at legene hadde trengt de mange, mange minuttene til å undersøke, akutt-behandle og konkludere.

Så fortsatte dødens nedtelling gjennom det neste halve døgnet, med famlende forsøk på å finne de ordene som uansett ikke kunne bli riktige:

«Sara svever mellom liv og død.»

«Hvis ikke utviklingen i Saras hjerne snur, dør hun.»

«Det har gått som vi fryktet. Nå er all aktivitet i Saras hjerne slutt.»

Alt ble sagt rolig og med det største alvor, lettforståelig, men samtidig med all den faglige tyngde som vi foreldre inderlig trengte å støtte oss til mens vår verden ble lagt i grus. Vi var aldri i tvil om at legene gjorde sitt absolutt beste i forsøket på å redde jentene. Påkjørselen var bare så altfor brutal.

«Nå gjenstår det kun å slå av respiratoren», sa nevrokirurgen. «Men det har ingen hast. Ta den tiden dere trenger, og så gir dere beskjed til oss.»

Jeg husker legenes askegrå ansikt, stemmer som vaklet, og hender som ble vridd. Det var flere enn vi foreldre som var fortvilte.

I boken *Pass på liten og på stor* forteller jeg om hvordan det er å bestemme at respiratoren skal slås av for ens eget barn – at det er «det signalet foreldre skal slippe å gi. Dødssignalet for sin egen unge. Legen strekker seg frem, studerer ansiktet ditt, Sara, som for å forsikre seg om at alt håp virkelig er ute, hun sukker så vidt, spisser leppene og blåser lett, fint, slik du har blåst på så mange løvetann i deres endelikt. Nå er det en utånding på deg, jenta mi. Legen slår av respiratoren.»

Fra den umulige natten og morgenen minnes jeg leger og pleiere som «delta-kende observatører, medfølende kontrollører – jeg har nok sett tårene hos dere, ja!» forteller jeg i boken. Hjelperne «hvisker med stemmer fra den andre siden, og med sine mykeste hender rører de ved deg, Sara. De stryker meg på ryggen og prøver å trøste. 'Hold hardt rundt meg!' har jeg lyst til å skrike når det også vanker en klem.»

Samme slags trøst og tårer husker jeg fra da vi for aller siste gang strevde oss gjennom kveldssangen «Kjære Gud, jeg har det godt» og ba den faste aftnebønnen for Sara, nå på hennes dødsleie. Der lot også leger og pleiere gråten komme –

jeg hørte både snufs og hulk, og jeg så røde, tårefylte øyne.

«Blir det regnet som uprofesjonelt for leger å gråte slik?» spurte jeg nevrologen da vi senere var tilbake på Ullevål til debriefing.

«Nei, slett ikke», svarte hun.

Takk og lov, sier nå jeg.

Hjelpeløshet. Det er ordet som best oppsummerer pappaens opplevelse av å stå og sitte ved sin datters dødsleie. Jeg var fullstendig hjelpeløs! Med alt mitt sinne og all min fortvilelse kunne jeg bare be og banne, gråte og hulke maktesløst. Å oppleve at også de profesjonelle hjelperne felte fortvilte tårer, ble for meg uttrykk for den største solidaritet og medfølelse. Legene og pleierne rygget ikke for min smerte, men ble stående sammen med meg der jeg hadde det som vondest. De og jeg, like hjelpeløse da døden krevde sitt.

At legene kunne sitt fag, var jeg trygg på. At de også ville gå den ekstra milen med meg inn i smerten, kom – det må jeg med skam innrømme – som en overraskelse på meg. Det var imidlertid den beste medisinen som var å oppdrive for det knuste pappa-hjertet.